SODBA SODIŠČA (prvi senat)

z dne 11. decembra 2008 *

V zadevi C-380/06,

zaradi tožbe zaradi neizpolnitve obveznosti na podlagi člena 226 ES, vložene 15. septembra 2006,

Komisija Evropskih skupnosti, ki jo zastopata B. Schima in S. Pardo Quintillán, zastopnika,

tožeča stranka,

proti

Kraljevini Španiji, ki jo zastopa F. Díez Moreno, zastopnik,

tožena stranka,

SODIŠČE (prvi senat),

v sestavi P. Jann, predsednik senata, M. Ilešič, A. Tizzano (poročevalec), A. Borg Barthet in J.-J. Kasel, sodniki,

* Jezik postopka: španščina.

generalna pravobranilka: E. Sharpston,
sodna tajnica: M. Ferreira, glavna administratorka,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 13. februarja 2008,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalne pravobranilke na obravnavi 17. julija 2008

izreka naslednjo

Sodbo

1 S to tožbo Komisija Evropskih skupnosti predlaga Sodišču, naj ugotovi, da Kraljevina Španija, s tem da je odobrila rok 90 dni za plačilo nekaterih živil in proizvodov široke potrošnje ter s tem da je odložila začetek veljavnosti nekaterih zakonodajnih določb do 1. julija 2006, ni izpolnila obveznosti iz člena 3(1), (2) in (4) Direktive 2000/35/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. junija 2000 o boju proti zamudam pri plačilih v trgovinskih poslih (UL L 200, str. 35).

Pravni okvir

Skupnostna ureditev

2 Člen 3 Direktive 2000/35 z naslovom „Obresti v primeru zamude pri plačilu“ določa:

„1. Države članice zagotovijo, da:

(a) obresti v skladu s točko (d) zapadejo v plačilo z dnem, ki sledi datumu plačila ali koncu plačilnega roka, določenemu v pogodbi;

(b) če datum plačila ali plačilni rok v pogodbi ni določen, obresti zapadejo v plačilo takoj, ne da bi bilo potrebno opozorilo:

(i) 30 dni po dnevu, na katerega dolžnik prejme račun ali drugo ustrezno zahtevo za plačilo; ali

(ii) če je dan, na katerega je dolžnik prejel račun ali drugo ustrezno zahtevo za plačilo, dvomljiv, 30 dni po dnevu prejema blaga ali izvedbi storitev; ali

(iii) če dolžnik prejme račun ali drugo ustrezno zahtevo za plačilo pred prejemom blaga ali izvedbo storitev, 30 dni po dnevu prejema blaga ali izvedbi storitev; ali

(iv) če je postopek sprejemanja ali preverjanja, s katerim je treba preveriti skladnost blaga ali storitev s pogodbo, določen zakonsko ali pogodbeno in če dolžnik prejme račun ali drugo ustrezno zahtevo za plačilo pred dnevom ali na dan sprejemanja ali preverjanja, 30 dni po tem zadnjem datumu;

[…]

2. Za nekatere kategorije naročil, ki jih določi nacionalna zakonodaja, lahko države članice določijo največ 60-dnevni rok, po katerem obresti zapadejo v plačilo, pod pogojem, da preprečijo naročnikom prekoračenje tega roka ali določijo obvezno obrestno mero, ki znatno presega zakonsko stopnjo.

3. Države članice zagotovijo, da dogovor o dnevu plačila ali o posledicah zamude pri plačilu, ki ni v skladu z določbami odstavkov 1(b) do (d) in 2, ni izvršljiv ali je razlog za zahtevo odškodnine, če je skrajno kривičen do upnika ob upoštevanju vseh okoliščin primera, vključno z dobro trgovsko prakso in vrsto proizvoda. Pri ugotavljanju, ali je nek dogovor skrajno kривičen do upnika, se med drugim upošteva, ali ima dolžnik objektiven razlog za odstopanje od določb odstavkov 1(b) do (d) in 2. Če se ugotovi, da je

tak dogovor skrajno krivičen, se uporabi zakonske pogoje, razen če nacionalno sodišče določi drugačne pogoje, ki so pravični.

4. Države članice zagotovijo, da v interesu upnikov in konkurentov obstajajo ustrezna in učinkovita sredstva za preprečevanje nadaljnje uporabe pogojev, ki so skrajno krivični v smislu odstavka 3.

[…]“

3 Člen 6 navedene direktive z naslovom „Prenos“ določa:

„1. Države članice sprejmejo zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev s to direktivo, najpozneje do 8. avgusta 2002. O tem takoj obvestijo Komisijo.

[…]

2. Države članice lahko obdržijo ali sprejmejo določbe, ki so bolj ugodne za upnika kot določbe, potrebne za uskladitev s to direktivo.

[…]“

Nacionalna ureditev

4 Namen zakona št. 3/2004 z dne 29. decembra 2004 o boju proti zamudam pri plačilih v trgovinskih poslih (BOE št. 314 z dne 30. decembra 2004, str. 42334) je prenos Direktive 2000/35 v španski pravni red.

5 Člen 17 zakona št. 7/1996 z dne 15. januarja 1996 o trgovini na drobno (BOE št. 15 z dne 17. januarja 1996, str. 1243) določa pravila v zvezi s plačili dobaviteljem.

6 Prva dodatna določba zakona št. 3/2004 z naslovom „Ureditev plačil v trgovini na drobno“ določa, da za plačila dobaviteljem v trgovini na drobno v prvi vrsti velja člen 17 zakona št. 7/1996 in da se zakon št. 3/2004 uporablja naknadno.

7 Člen 17 zakona št. 7/1996, kakor je bil spremenjen s prvim odstavkom druge končne določbe zakona št. 3/2004, določa:

„1. Kadar rok ni izrecno dogovorjen, velja, da morajo trgovci plačati blago, ki ga kupijo, v 30 dneh od dneva dostave.

[…]

3. Rok za plačilo za sveža živila in hitro pokvarljivo blago v nobenem primeru ne sme biti odložen za več kot 30 dni. Rok za plačilo za druga živila in potrošniške izdelke ne sme biti odložen za obdobje, daljše od 60 dni, razen v primeru izrecnega dogovora, ki zagotavlja dobavitelju ustrezno finančno nadomestilo za daljši rok, do katerega je dobavitelj upravičen, s tem da ta rok v nobenem primeru ne sme biti daljši od 90 dni.

[…]

5. V vsakem primeru začnejo obresti za zamudo pri plačilu teči samodejno z dnem, ki sledi datumu, določenemu za plačilo, ali, kadar dogovor ne obstaja, z dnem, ki sledi datumu, ko bi moralo bili plačilo opravljeno v skladu z določbami odstavka 1. […]“

8 Druga prehodna določba zakona št. 7/1996, uvedena z drugim odstavkom druge končne določbe zakona št. 3/2004, določa:

„Rok za sveža živila in hitro pokvarljivo blago ostaja že določen rok 30 dni. Zgornja meja 60 dni, določena v členu 17(3) tega zakona, začne veljati 1. julija 2006. Do takrat plačilo za živila, ki niso sveža ali hitro pokvarljiva, in za potrošniške izdelke ne sme biti odloženo za več kot 90 dni od dneva dostave blaga."

Predhodni postopek

9 Komisija je prejela pritožbo in 13. julija 2005 Kraljevini Španiji poslala pisni opomin, v katerem je od nje zahtevala, naj ji v dveh mesecih pošlje pripombe v zvezi z združljivostjo zakona št. 3/2004 s členom 3(1), (2), (4) in (5) Direktive 2000/35.

10 Ker Komisija na ta opomin ni prejela odgovora Kraljevine Španije, je 19. decembra 2005 na to državo članico naslovila obrazloženo mnenje, v katerem je zatrjevala zlasti to, da:

– je rok 90 dni za plačilo nekaterih živil in potrošniških izdelkov, odobren na podlagi člena 17(3) zakona št. 7/1996, kakor je bil spremenjen s prvim odstavkom druge končne določbe zakona št. 3/2004, v nasprotju z določbami člena 3(1) in (2) Direktive 2000/35, in

– je druga prehodna določba zakona št. 7/1996, uvedena z drugim odstavkom druge končne določbe zakona št. 3/2004, ker največ 60-dnevni rok odlaga do 1. julija 2006, nezdružljiva s členom 3(1), (2) in (4) te direktive, katere rok za prenos se je že iztekel 8. avgusta 2002, ne da bi obstajala možnost odstopanja v zvezi s tem.

11 Ker Komisija ni bila zadovoljna z odgovori Kraljevine Španije, je pri Sodišču vložila to tožbo zaradi neizpolnitve obveznosti.

Tožba

Prvi očitek

Trditve strank

12 Komisija zatrjuje, da je člen 17(3) zakona št. 7/1996, kakor je bil spremenjen s prvim odstavkom druge končne določbe zakona št. 3/2004, v nasprotju s členom 3(1) in (2) Direktive 2000/35, ker določa, da je skrajni rok za plačilo za živila in za potrošniške izdelke, ki niso sveža ali hitro pokvarljiva, lahko odložen do 90 dni, pod edinim pogojem, da je dobavitelju zagotovljeno „ustrezno finančno nadomestilo za daljši rok".

13 Ta določba naj bi namreč omogočala podaljšanje največ 60-dnevnega roka iz člena 3(2) Direktive 2000/35, ne da bi v nasprotju s tem, kar zahteva ta določba, določala „obvezno obrestno mero, ki znatno presega zakonsko stopnjo". V zvezi s tem naj ustreznega finančnega nadomestila za daljši rok, določenega v sporni nacionalni določbi, ne bi bilo mogoče primerjati z uporabo take obrestne mere, ker španski zakonodajalec besedila ni oblikoval dovolj podrobno.

14 Kraljevina Španija najprej opozarja, da je cilj Direktive 2000/35 sprejetje ukrepov, ki so ugodni za upnika, za omejitev zamud pri plačilih v trgovinskih poslih ob spoštovanju svobode sklepanja pogodb med strankami.

15 Sporne določbe pa naj bi s tem, da absolutno prepovedujejo, da se v pogodbah določi rok, daljši od 90 dni, dejansko vzpostavljale ureditev, ki je strožja in bolj ugodna za upnika kot ureditev iz Direktive 2000/35, katere člen 3(2) dopušča določitev roka, daljšega od 60 dni, ne da bi določil zgornjo mejo te možnosti. Zadevna nacionalna ureditev naj bi bila zato združljiva tudi s členom 6(2) te direktive, ki državam članicam omogoča, da obdržijo ali sprejmejo določbe, ki so bolj ugodne za upnika kot določbe, potrebne za uskladitev s to direktivo.

16 Tožena država članica nato podrobneje navaja, da naj bi bila zahteva iz člena 3(2) Direktive 2000/35, ki se nanaša na plačilo zamudnih obresti, ki znatno presegajo zakonsko stopnjo, izpolnjena, ker 90-dnevni rok lahko velja le, če je določeno ustrezno finančno nadomestilo za daljši rok.

Presoja Sodišča

17 Uvodoma je treba opozoriti, da lahko, kot izhaja iz člena 3(1)(a) Direktive 2000/35, stranke načeloma v svoji pogodbi prosto določijo datum ali rok za plačilo.

18 Zakonski 30-dnevni rok iz člena 3(1)(b) te direktive torej velja le, kadar ni pogodbene klavzule na tem področju.

19 Dalje, člen 3(2) Direktive 2000/35 državam članicam dopušča, da navedeni 30-dnevni rok podaljšajo, vendar za to možnost določa dva pogoja. Prvič, ta možnost mora biti omejena na nekatere vrste pogodb. Drugič, rok je mogoče podaljšati za največ 60 dni, če je prepovedano, da bi stranke določile odstopanje v pogodbi, ali če bi veljala obvezna obrestna mera, ki znatno presega zakonsko stopnjo.

20 Ugovore Komisije v zvezi s spornimi nacionalnimi določbami je torej treba preizkusiti ob upoštevanju vsebine in splošne sistematike določb Direktive 2000/35, na katere je bilo opozorjeno v prejšnjih točkah.

21 Poudariti pa je treba, da na eni strani člen 17(3) zakona št. 7/1996, kakor je bil spremenjen s prvim odstavkom druge končne določbe zakona št. 3/2004, za živila, ki niso sveža ali hitro pokvarljiva, in za potrošniške izdelke daje možnost, da se 30-dnevni rok za plačilo na podlagi člena 17(1) podaljša do 60 dni, razen v primeru izrecnega dogovora med strankami. Na drugi strani je v členu 17(3), drugi stavek, na katerega se nanašajo ugovori Komisije, priznana možnost dodatnega podaljšanja 30-dnevnega roka do 90 dni v primeru izrecnega dogovora med strankami, ki zagotavlja dobavitelju ustrezno finančno nadomestilo za daljši rok.

22 Ugotoviti je torej treba, da je v skladu s samim besedilom sporne določbe za možnost podaljšanja roka za plačilo za več kot 60 dni določen pogoj, da stranki v zvezi s tem sprejmeta „izrecen dogovor“.

23 V teh okoliščinah ugovora Komisije, s katerim skuša pokazati, da je nacionalna določba v nasprotju s členom 3(2) Direktive 2000/35, ker omogoča, da se za nekatere proizvode rok za plačilo podaljša s 60 na 90 dni, ne da bi bili pri tem izpolnjeni pogoji, določeni v tej določbi, ni mogoče sprejeti.

24 Kot je bilo namreč poudarjeno v točkah 18 in 19 te sodbe, člen 3(2) Direktive 2000/35 ureja izključno možnost držav članic, da v nekaterih omejenih primerih določijo zakoniti rok, daljši od 30 dni, ki velja, kadar ni pogodbene klavzule v zvezi z datumom ali rokom za plačilo. Z drugimi besedami, člen 3(2) te direktive velja samo, če se stranki glede tega ne dogovorita ničesar.

25 Nasprotno člen 17(3) zakona št. 7/1996, kakor je bil spremenjen s prvim odstavkom druge končne določbe zakona št. 3/2004, ravno zato, da bi bilo mogoče rok za plačilo podaljšati do največ 90 dni, zahteva „izrecni dogovor“ v zvezi s tem. Torej ni mogoče šteti, da za uporabo roka, ki ga stranke določijo v pogodbi, v nasprotju s tem, kar zatrjuje Komisija, veljajo pogoji iz člena 3(2) Direktive 2000/35.

26 Iz zgoraj navedenega izhaja, da prvi očitek ni utemeljen in se torej zavrne.

Drugi očitek

Trditve strank

27 Komisija trdi, da se z drugo prehodno določbo zakona št. 7/1996, uvedeno z drugim odstavkom druge končne določbe zakona št. 3/2004, uporaba skrajnega 60-dnevnega roka za plačilo iz člena 3(2) Direktive 2000/35 neupravičeno podaljšuje do 1. julija 2006.

28 Člen 6(1) te direktive naj bi namreč določal, da se rok za njen prenos izteče 8. avgusta 2002, ne da bi bilo določeno kakršno koli odstopanje od te določbe ali podaljšanje tega roka.

29 Podaljšanje, določeno v španski zakonodaji, naj bi bilo prav tako v nasprotju s členom 3(4) Direktive 2000/35, na podlagi katerega države članice zagotovijo, da v interesu upnikov in konkurentov obstajajo ustrezna in učinkovita sredstva za preprečevanje nadaljnje uporabe pogojev, ki so skrajno krivični.

30 Kraljevina Španija na te ugovore v bistvenem odgovarja tako, da je namen prehodne ureditve, določene v drugi prehodni določbi zakona št. 7/1996, uvedeni z drugim odstavkom druge končne določbe zakona št. 3/2004, določiti le začetek veljavnosti določb zakona št. 7/1996, ki se nanašajo na prodajo na drobno in vzpostavljajo še bolj restriktivno ureditev, kot je ta iz Direktive 2000/35. Posledica navedene določbe naj zato

ne bi bila zamuda pri uporabi določb zakona št. 3/2004, s katerimi se prenaša ta direktiva in katerih združljivost s pravom Skupnosti ni bila postavljena pod vprašaj.

Presoja Sodišča

31 V zvezi s tem zadostuje ugotovitev, da se zadevna nacionalna določba nanaša le na veljavnost 60-dnevnega roka iz člena 17(3) zakona št. 7/1996, kakor je bil spremenjen z drugim odstavkom druge končne določbe zakona št. 3/2004.

32 Navedeni člen 17(3) pa zaradi razlogov iz točk od 22 do 25 te sodbe ne spada na področje uporabe člena 3 Direktive 2000/35, v zvezi s katero torej ne pomeni ukrepa prenosa.

33 Iz tega izhaja, da podaljšanje uporabe sporne nacionalne določbe ne more vplivati na to izpolnitev obveznosti Kraljevine Španije na podlagi člena 3.

34 Drugi očitek je treba zato prav tako zavrniti kot neutemeljen.

35 Ker nobeden od očitkov Komisije ni utemeljen, je treba tožbo v celoti zavrniti.

Stroški

36 V skladu s členom 69(2) Poslovnika se neuspeli stranki naloži plačilo stroškov, če so bili ti priglašeni. Kraljevina Španija je predlagala, naj se Komisiji naloži plačilo stroškov, in ker ta s svojimi predlogi ni uspela, se ji naloži plačilo stroškov.

Iz teh razlogov je Sodišče (prvi senat) razsodilo:

1. Tožba se zavrne.

2. Komisiji Evropskih skupnosti se naloži plačilo stroškov.

Podpisi